

ПЕРШІ ГІСТОЛОГІЧНІ ШКОЛИ В УКРАЇНІ

Васько Л.В., Павлюк Л.А., студ. 2-го курсу

СумДУ, кафедра патоморфології

Довгий час гістологія називалась мікроскопічною анатомією і входила до складу кафедр анатомії. Накопичення знань щодо мікроскопічної будови тканин та органів призвели до відокремлення її в окрему дисципліну.

Перша кафедра гістології в Україні була організована у травні 1867 року професором доктором медицини Ніконом Адамовичем Хржонщевським (1836-1906) Харківського університету Св. Володимира, який був заснований у 1805 році. Професор Хржонщевський Н.А. був засновником гістофізіологічного напрямку і першим почав систематичне вивчення мікроциркуляторного русла. Важливим періодом в історії кафедри був час (1891-1910), коли кафедру очолював професор Н.К.Кульчицький. Його дослідження були присвячені вивченню тонкої будови центральної нервової системи і нервових закінчень. У слизовій оболонці кишки він знайшов і детально описав клітини, які були названі «клітини Кульчицького» (аргентофінні клітини). Після 1917 року на базі медичного факультету Харківського університету був заснований медичний інститут. Кафедру також очолювали такі видатні вчені як В.Я.Рубашкін (автор перших підручників з гістології на українській мові), Б.В.Альошин, який наукову діяльність кафедри зосереджує на вивченні гістофізіології ендокринних функцій та їх регуляції.

В 1868 році була відкрита кафедра гістології на медичному факультеті Київського університету і першим її завідувачем був професор П.І.Перемежко (1833-1893). Найбільше значення для біології і медицини мали його дослідження присвячені діленню клітини (1878). Він вперше описав усі стадії каріокінезу. Важливим періодом діяльності кафедри можна назвати час, коли кафедру очолював член-кореспондент АМН СРСР професор М.І.Зазибін (1903 -1982). Основними дослідженнями кафедри у цей період – реактивні і компенсаторні властивості периферичної нервової системи. Професор М.І.Зазибін створив свою наукову школу, де під його керівництвом виконані 80 дисертацій. Слід відмітити і досить високі організаторські здібності професора М.І.Зазибіна, так за його керівництва створено музей історії кафедри, музей історії мікроскопа, ембріологічний музей.

У 1895 році створена кафедра гістології на медичному факультеті Львівського університету. Довгий час (40 років) кафедру очолював Владислав Шиманович. Професор Шиманович написав підручник з гістології, який довгий час вважався одним із найкращих підручників в державах західної Європи. Основним напрямком наукових досліджень було вивчення тонкої будови і гістогенезу нервових закінчень шкіри, волосся і сполучної тканини. У теперішній час кафедру очолює професор А.Д.Луцик. Основний науковий напрямок «Лектино-гістохімія клітин і органів людини.» Підручником професора А.Д.Луцика користуються практично усі вузи України.

У 1899 році була створена кафедра гістології в Одесі. Першим її завідувачем був професор В.В.Підвисоцький (1857-1913). Однією з найкращих у Європі вважали створену на цій кафедрі гістологічну лабораторію. Велика увага приділялась і учбовому процесу. Унікальним був студентський зал площею 141 м², де все було пристосовано для мікроскопування. Відомості про лабораторію професора В.В.Підвисоцького є в енциклопедії Брокгауза та Єфрона.

Таким чином, можна зробити висновок про досить великі досягнення перших гістологічних шкіл в Україні.